

Kraków uczcił 103. rocznicę wyzwolenia spod władzy zaborczej

2021-11-01

31 października 1918 roku Kraków jako pierwsze polskie miasto odzyskał niepodległość. Z tej okazji w dniach 28-31 października w naszym mieście odbywały się symboliczne uroczystości upamiętniające 103. rocznicę tego wydarzenia.

28 października na stadionie Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego Kraków „Zachód” przy pl. Na Groblach 23 odbył się bieg sztafetowy reprezentacji krakowskich liceów o szablę kpt. Antoniego Stawarza. Zwycięzcami biegu zostali uczniowie VI Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza. Czas zwycięskiej drużyny to 7 minut 2 sekundy 70 setnych.

Drugie miejsce zajęli uczniowie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki z czasem 7 minut 4 sekundy 30 setnych, trzecią lokatę zajęli uczniowie VII Liceum Ogólnokształcącego im. Zofii Nałkowskiej z czasem 7 minut 5 sekund 40 setnych.

Nagrody zwycięzcom wręczyli zastępca prezydenta Krakowa Bogusław Kośmider i wiceprzewodniczący Rady Miasta Krakowa Sławomir Pietrzyk.

W ramach uczczenia 103. rocznicy wyzwolenia Krakowa spod władzy zaborczej zostały złożone kwiaty w miejscach historycznie najważniejszych dla wyzwolenia Krakowa spod władzy zaborczej.

29 października, przed Urzędem Miasta Krakowa w Rynku Podgórskim

1 zostały złożone kwiaty pod tablicą poświęconą Legionistom Podgórskim poległym za ojczyznę. Kwiaty zostały złożone także przy pomniku na pl. Niepodległości w Podgórzu, upamiętniającym bohaterski czyn zbrojny naszych rodaków walczących o wolną i niepodległą Polskę. Na grobie kpt. Antoniego Stawarza na cmentarzu Rakowickim złożone zostały kwiaty i zapłonął znicz „Kraków pamięta”. Wieczorem kwiaty zostały złożone na terenie Dworca Kraków-Płaszów.

W niedzielę, 31 października, przedstawiciele władz Miasta, Rady Miasta Krakowa oraz Rad Dzielnic I i XIII złożyli kwiaty pod tablicą na Wieży Ratuszowej w Rynku Głównym.

W dniach 29-31 października **Kraków był udekorowany biało-niebieskimi flagami**. Flagi pojawiły się na budynkach Urzędu Miasta Krakowa i miejskich jednostek organizacyjnych. Biało-niebieskie były maszty przed magistratem. Udekorowane biało-niebieskimi flagami zostały także maszty na Rynku Głównym i placu Niepodległości w Podgórzu. Miejska flaga pojawiła się także na wieży Ratuszowej. Dodatkowo na placu Niepodległości znajdowały się stojaki z flagami. Na ulice Krakowa wyjechał tabor komunikacji zbiorowej udekorowany flagami miejskimi. W dniach 30 i 31 października podświetlona w barwach biało-niebieskich została kładka im. Bernatka, od 29 do 31 października, w godz. 18.00-18.20 świeciła TAURON Arena Kraków. W barwach miasta 28, 30 i 31 października została podświetlana również wieża telewizyjna firmy Emitel na Krzemionkach.

W piątek, 29 października, Kraków włączył się w ogólnopolską akcję „Alarm dla klimatu”, dlatego w tym dniu kładka o. Bernatka oraz wieża telewizyjna firmy Emitel na Krzemionkach zaświeciły się na kolor zielony.

Rys historyczny

I wojna światowa zakończyła się w Krakowie 31 października 1918 r. Tego dnia Kraków przestał być częścią habsburskiej monarchii i stał się częścią niepodległej Polski - państwa, które oficjalnie miało powstać dopiero 11 listopada 1918 r. W październiku mieszkańcy Krakowa postanowili wziąć sprawy w swoje ręce. Polscy posłowie do austriackiego parlamentu oraz austriaccy oficerowie polskiej narodowości doprowadzili do pokojowego przejęcia władzy. W Krakowie symboliczny wymiar miało przejęcie przez polskich żołnierzy - ubranych jeszcze w austriackie mundury - odwachu pod Wieżą Ratuszową. Budynek został przejęty przez Polaków, powieszono polskie flagi. Miasto zostało przejęte bezkrwawo. Dzięki determinacji i błyskawicznemu tempu działań Kraków odzyskał niepodległość dużo wcześniej niż inne miasta. Dla uczczenia tego wydarzenia co roku dokonywana jest symboliczna zmiana warty i organizowany jest bieg sztafetowy, w którym bierze udział młodzież z krakowskich liceów.

Antoni Stawarz, inicjator akcji oswobodzenia Krakowa był żołnierzem, kapitanem Wojska Polskiego, w czasach I wojny światowej porucznikiem armii austro-węgierskiej. W 1918 r. stworzył w wojsku organizację spiskową. 30 października żołnierze pod jego dowództwem opanowali dworzec kolejowy w Płaszowie. Dzień po powstaniu kapitan Stawarz z żołnierzami zajął austriackie koszary w Podgórzu, a następnie cały Kraków. Do wojska tłumnie przyłączali się mieszkańcy miasta, wśród nich liczni gimnazjaliści i studenci. Po wojnie Antoni Stawarz awansował do stopnia kapitana, służył w 57. Pułku Piechoty w Tarnowie. W 1935 r. rozpoczął pracę w krakowskim magistracie. W czasie II wojny światowej był członkiem Armii Krajowej. Zmarł w 1955 r., spoczywa na cmentarzu Rakowickim. Jego imię nosi jedna z uliczek na krakowskim Podgórzu.

Porucznik Ludwik Iwaszko - drugi, obok Stawarza, wielki bohater tamtych dni prowadził jeden z oddziałów, który przejął wszystkie obiekty wojskowe w Krakowie. Tuż po wydarzeniach krakowskich, 2 listopada 1918 r. por. Ludwik Iwaszko wyruszył na odsiecz Lwowa, gdzie walczył aż do wyparcia Ukraińców z Galicji. W 1920 r. brał udział w wojnie z bolszewikami w armii gen. Kazimierza Sosnkowskiego. Uczestniczył w I, II i III Powstaniu Śląskim. W sierpniu 1939 r. wyruszył na wojnę z Niemcami. W 1945 r. został aresztowany przez Gestapo i wysłany do oflagu Luckenwalde. Po wyzwoleniu wrócił do Polski. Po odmowie współpracy ze służbami Informacji Wojskowej, w 1946 r. został zmuszony do odejścia z wojska. Wkrótce Ludwik Iwaszko i jego rodzina zostali poddani szykanom oraz pozbawieni majątku. Do końca życia pozostał wierny ideałom polskiego oficera. Posiadał wiele odznaczeń wojskowych, szczególnym uczuciem darzył „Krzyż Wyzwolenia Krakowa 31 października 1918”, którego miniaturkę nosił aż do śmierci. Zmarł 22 czerwca 1975 r. i został pochowany na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie.